

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Den Danske Stats-Kirke upartisk betragtet

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Den Danske Stats-Kirke upartisk betragtet", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 19. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1834_534A-txt-shoot-idm729.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Alter-Bog og Sogne-Baand.

Tre Ting vil jeg her stræbe at vise, først, at naar *Præster af Fæderne-Troen* skal være bundne til *Alter-Bogen*, kan deri *Intet forandres*, som er værdt at nævne, dernæst at om end *Alter-Bogen* ganske som den er bogstavelig blev fulgt af alle *Præster*, kunde dog *Fæderne-Troens* Bekiendere ei uden *Sogne-Baandets Løsning* faae *Samvittigheds-Frihed*, og endelig at *Præster af alle Bekiendelser* trænge i Grunden lige højt til dogmatisk og liturgisk Frihed for virkelig at gjøre Staten den Nytte, Den behøver og maa vente af sin Kirke.

Min første Paastand, at skal *Præsterne af Fæderne-Troen* herefter være bundne til en *Alter-Bog*, maa den i Grunden blive som den er, grunder sig derpaa, at *Liturgi* og *Lærdom* hos de Lutherske Christne er paa det Nøieste forbundne, og *Ordet* ved *Naade-Midlerne*, som netop er det store *Tvistens Æble* i Liturgien, ingenlunde en blot Gjenstand for "Smag og Behag", men Kilden til hele de Troendes *Haab* og *Trøst*, saa, hvem der vil berøve dem det, vil, hvad enten de veed det eller ikke, ret egenlig berøve dem *deres Religion*.

Dette, som *Fæderne-Troens* Modstandere nazoturligviis kalde en *fanatisk* Paastand, maa sagtens klinge de Fleste i vore Dage fremmed, da hele *Liturgi-Sagen* i Feiderne sædvanlig er behandlet blot for *Smagens* Dom-Stol, under den udtrykkelige eller tause Forudsætning, at kun den *vankundige Almue* kunde falde paa at sige, Man vilde give dem en "ny Tro", naar Man blot forandrede "*Formularerne*" ved *Daaben* og *Nadveren*. Men det klinge nu fremmed eller velbekiendt, liflig eller skurrende, saa er det sandt, og vilde for silde opdages, om det blev dulgt, at ved *Naade-Midlerne* kan saa godt som slet ikke røres, naar *Fæderne-Troen* skal ogsaa blot finde sig *taalt* i Stats-Kirken. At nemlig den Christne Kirke, naar Man tog *Naade-Midlerne* bort, med det Samme var forsvundet, det vil vist nok Mange nægte, men at den derved tabde alt Til trækkende for dem, der i *Kirken* søge *guddommelig* Trøst over *Synd* og *Død* og al *Verdens Møisommelighed*, altsaa alle *Fæderne-Troens* *virkelige* Tilhængere, det er dog ligevist, og kun om *dem* er jo Talen her, saa jeg kan lade det ganske staae ved sit Værd, om det kunde betale sig at holde en Stats-Kirke for Folk, der enten slet ingen Trang følte til *guddommelig* Trøst over *Synd* og *Død* og *Verdens Møie*, eller meende dog, de kunde selv læse sig til den.

Men er nu *Naade-Midlerne* Kirke-Skatten eller "*Kirkens Gode*", da kan heller Ingen nægte, der er "*visse Ord*," hvorpaa deres *Ægthed* beroer, og hvormeget der nu end kan *tvistes* om, *hvor mange* disse Ord ere, bliver det dog lige klart, at naar Man ved et af *Naade-Midlerne* berøver mig Ord, som jeg *troer* høre til dets *Ægthed*, da gjør Man Vold paa *min* Samvittighed; thi det er nødvendig i *mine Øine* det Samme, som Man berøvede mig *Naade-Midlet*. Istedensfor da her at indlade mig paa det saare vanskelige Spørgsmaal, *hvormeget* Man kunde forandre ved *Naade-Midlerne*, *uden at forgribe sig* paa noget *Væsenligt*, vil jeg spørge enhver tænkende Mand: Læg eller Lærd, om Man dog ikke er *vissest* paa at *beholde* det *Væsenlige*, naar Man beholder *det Hele*, og om Man virkelig, efter en *Andens* Skiøn, kan frafalde Noget, hvortil Man anseer sit *timelige* og *evige Vel* at være bundet.

Dog her, hvor det gjælder hver Enkelts Tro og Trøst, Sjæl og Salighed, her nytter det ikke at tale i almindelige og ubestemte Udtryk, her maa Spørgsmaalet tages lige ud af *Livet*, for at staae i sit rette Lys og vise, det er *Smaa-Ting*, hvad Man forandrer i *Lære-Bøger*, *Psalme-Bøger* og i al *Verdens Bøger*, imod hvad Man forandrer ved *Naade-Midlerne* i *Alter-Bogen*, naar den skal *ufravigelig* følges ved *enhver Daab* og *Alter-Gang* i Stats-Kirken.

Betragte vi nu, ikke hvad Man med en fornem Mine kalder "*For mularerne* ved *Daaben*" men et *Menneske* med *Fæderne-Troen*, som anseer *Daaben* for det store "*Gienfødelsens* og *Fornylselsens Bad* i den Hellig-Aand" hvor²²ved han har faaet *Syns-Forladelse* og er blevet et Guds Barn, med *Arve-Ret til det evige Liv*, see, da er det jo *den Daab*, der forrettedes som det findes beskrevet i *Alter-Bogen*, det er *den Daab*, hvorpaa han grunder sit Saligheds Haab, *den*, forudsætter han, var ægte, *forrettet efter Christi Indstiftelse*, den, er det hans Sjæls Vished, har Kraft til at trøste og styrke i Liv og Død, og det er hans Vished, enten fordi han troer sine Lutherske Fædres Vidnesbyrd om, hvad de havde erfaret, eller fordi han hos sig selv har sporet guddommelige Virkninger af *den Daab*, *han døbt med*.

Da det nu træffer sig, jeg selv er En af disse, og er Præst tillige, bør jeg betage Tilfældet alt Svævende og Ubestemt, ved at pege paa mig selv og skrifte ærlig, hvad jeg kunde og hvad jeg ikke kunde taale, Man forandrede ved *Daaben*, naar jeg havde Barn i Kirke, og hvad jeg kunde eller ikke kunde forandre, naar jeg skulde døbe Børn. Bedre Udkomme end der er med mig, som veed *historisk* Beskeed med *Daab* og *Alter-Bog*, og skiller omhyggelig "*Fæderne-Troen*", som jeg har tilfælles med Utallige, fra min "*Dogmatik* og *Exegese*", som jeg maaskee ikke har tilfælles med en Eneste, *bedre* Udkomme end der er med mig, kan der da umelig være med Nogen af *mine* *virkelige Troes-Forvandte*: ei med de Læge, som ere kirkehistorisk vankundige, og ei med de Skrift-Kloge, hvis *Tro* og *Theologi* sædvanlig er saa sammensmeltede, at de kiende slet ingen Forskiel.

²³Og hvor føielig kunde jeg da nu være, naar jeg gik saavidt, som min Samvittighed paa nogen Maade vilde tilstæde? Da jeg veed, der blev gjort Endeel om ved *Daaben* det Aar, jeg blev født, saa allerede jeg er

døbt uden *Djævl-Besværgelse* og med den ny Indledning af Biskop *Balle*, uden at jeg kan skiønne, det har gjort nogen Forskiel paa Daabens Virkning hos Fædrene og hos mig, saa vilde jeg, som Barne-Fader, naturligviis ikke yppe nogen Kiv, om Man end døbde den Lille efter en *anden Indledning*, naar den kun passede med Troen og Daaben, eller reent udelod hvad jeg ikke anseer for mere væsenligt, men udelod Man "*Korsets Betegnelse*", vilde jeg allerede studse, fordi jeg har en Ahnelse om at det betyder mere end jeg forstaaer, og veed det er ældgammelt ved Daaben, om ikke jævndrende med den, og *forandrede* Man *virkelig* det Mindste ved *Daabs-Pagten* eller *Daaben selv*, da vilde jeg protestere, og naar det ikke hjalp, selv døbe mit Barn, som jeg var døbt. Dette vilde ikke blot være mig en Hjertets Trang, for at ikke Kirke-Samfundet mellem mig og mit eget Barn skulde lide noget Skaar, men en *Samvittigheds-Sag*, da jeg ikke maatte lade det komme an paa et Lykke-Træf, om den *virkelig forandrede Daab* vilde have samme guddommelige Virkning paa mit Barn, som jeg troer, den Uforvanskede har havt paa mig og mine Fædre, ja paa Utallige fra Arilds-Tid. Vilde Man stille mig tilfreds med den Forsikkring, at *Daabs-Pagten* havde i den ældre Tid undergaaet *mange Forandringer* 24 uden at det havde gjort nogen Forskiel, da forfeilede det naturligviis aldeles sin Virkning paa mig, som baade af Kirke-Historien veed, det er et aldeles løst Foregivende, og indseer, det maa være blottet for al Sandhed, hvis det ikke skulde have været idelt *Bedrageri* med *Daaben* og *Fæderne-Troen* i hele det *Aar-Tusinde*, vi *Danske* har havt dem, og det maa vel for mig Enhver som lyster paastaae, men han maa sandelig ikke forlange af mig at jeg enten skal indrømme hans Paastand, eller paa Grund deraf lade for *Mine* den Daab forvanske, jeg døbt med, og troer mig *gjenfødt* ved til *det evige Liv*. Det er nemlig soleklart, at skal *min Daab* paa *Christi Ord* være et stort *Naade-Middel*, da maa den være *forrettet efter Christi Indstiftelse*, men vilde ikke længer forrettes derefter, naar den forrettedes anderledes, og naar Man vil trøste mig med, at min Daab er ikke heller forrettet efter Christi Indstiftelse, da driver Man jo kun aabenbar Spot med mig, med Daaben og Fæderne-Troen.

Kunde jeg nu blot som Fader ingenlunde med frelst Samvittighed samtykke i mindste *virkelige* Forandring ved *Daabs-Pagten*, og maatte jeg, som jeg nødvendig maatte, erklære *Forvandlingen* af "*Djævelen*" til et upersonligt og ubestemt "*Synds-Begreb*" eller *Udeladelsen* af "*et Ledd*" i Troes-Bekjendelsen, eller *Opløsningen* af den tredie *Persons "den Hellig-Aands"* Navn i dets løse Bestanddele, for en *virkelig Forandring*, da maatte jeg som *Præst* med Fæderne-25 Troen endnu tage det langt strængere; thi deels maatte jeg erklære Baandet sønderrevet mellem os og vore *Lutherske Fædre* og alle *Danske Christne* fra fordum Tid, naar vi *forkastede* deres *Troes-Bekjendelse* og *Daabs-Pagt*, deels maatte jeg vægre mig ved at forrette nogen Daab, hvorved der ikke, ligesom ved den Gamle, høitidelig erklæredes at *den er det Gjenfødselsens* og *Fornylsens Bad*, *Christus* har indstiftet og som skiænker den Troende *Synds-Forladelse* og *Arve-Ret* til det evige Liv, og endelig maatte jeg krympe mig ved enhver *Forandring*, som *nogen Fader* fandt betænkelig ved sit Barns Daab, da vi i Henseende til de *Skrøbeliges* Samvittighed have en stræng Ordre af Apostelen *Paulus*, som jeg troer, er et *Guds Bud*.

Ved *Daaben* kan der altsaa *slet ingen* af de *Forandringer* gøres, som de *Herrer Clausen* og deres Parti fordrer, naar Tilhængerne af Fæderne-Troen skal have Samvittigheds-Frihed og deres Præster følge en ny *Alter-Bog*, saa vi er neppe indenfor Kirke-Dørren, før vi see, at den *Liturgiske Uenighed* ret egenlig er en uforligelig *Tvist om "Troen"*, umuelig at bilægge, fordi ærlige Folk ligesaalidt vitterlig kan fornægte den Tro, de har, som bekiende den, de forskyde. Vi behøve da ikke at gaae videre, thi ved "*Indgangen og Udgangen*" af Kirken er det ganske aabenbar kun "*det første Skridt*" der koster, og kan Stats-Kirkens Præster umuelig enes om *Ordene* 26 ved *Daaben*, da vilde al anden Enighed være ubetydelig; men det følger dog tillige af sig selv, at da *Tvisten* ved *Daaben* netop angaaer "*Troen, Haabet og Vilkaarene for Saligheden*", saa maa den føde Uenighed om ethvert Udtryk for det Kirkelige Liv, og ved "*Nadveren*" som en hemmelighedsfuld Forening med "*den korsfæstede igien opstandne Frelser*" tilbagevinde sin uforligelige Egenskab, ja, skiøndt jeg, som *Communicant*, slet ikke er opsat paa Strid om det store Schibolet "*sande Legeme*" og "*sande Blod*", maatte jeg dog kalde det *Samvittigheds-Tvang* at *afskaffe* et Ord ved *Naade-Midlet*, hvis Brug er uskyldig, men hvis Udeladelse er mistænkelig og kan forarge mangan ærlig Lutheran.

Da nu Modstanderne vil være enige med mig om, at naar der ingen Forandring bliver ved "*Daaben og Nadveren*", er Resten neppe værd at tale om, saa har jeg givet gyldig Grund for min første Paastand, at *ingen Forandring* som er værd at nævne kan skee med *Alter-Bogen*, naar Præster med Fæderne-Troen skal nødes til at følge den og Folk med samme Tro nødes til at blive i Stats-Kirken.

Nu var min anden Paastand, at om end alle Præster nødtes til *bogstavelig* at følge den *gamle Alter-Bog*, kunde dog *Fæderne-Troens* Bekiendere *kun* ved *Sogne-Baadets Løsning* vinde den allernødvendigste *Samvittigheds-Frihed*, og til klarlig at indsee det, vil det være Nok at betragte *Confirmationen*, 27 hvor ikke blot Liturgi og Lærdom øiensynlig mødes, men hvorved *Sogne-Præstens modsatte Lærdom* er en troende Fader endnu utaaleligere end hans liturgiske Afvigelse.

Confirmationen skal være en høitidelig "*Bekræftelse i Daabs-Pagten*" og dermed i Fæderne-Troen, og dertil hører da nødvendig, hvad *Alter-Bogen* foreskriver: en Gientagelse af *begge Hoved-Spørgsmaalene* ved *Daaben*; saa der kan ingen tænkelig Grund være til den hyppige Udeladelse deraf, uden vedkommende Præsters Formening, at *Djævelen* maa ikke forsages, fordi han ikke er til, og at *Troen* paa Faderen, Sønnen og den *Hellig-Aand* er enten en *Overtro* eller en Ubetydelighed. Saa klart som det imidlertid er, at Præster, som lære deres Confirmander saaledes, ei, uden at skamme sig dybt, kunde høitidelig spørge Børnene:

forsage I Djævelen; troe I paa Gud Fader, Søn og Hellig-Aand; og vil I blive i denne eders "*Daabs-Pagt*" til eders sidste salige Ende; ligesaa klart er det jo dog ogsaa, at jeg kan ikke have *denne min Daabs-Pagt* levende for Øine og agte at blive den tro til min salige Ende, og dog sende mine Børn hen at beredes til Confirmation hos en Præst, som jeg veed, vil ingenlunde bekræfte dem i den, men maa efter sin Overbeviisning formane dem til at frafalde den! At forlange Sligt af mig var aabenbar ikke blot uretfærdigt, men saa unaturlig grusomt og oprørende, at ingen ædel Mand kan taale Tanken, thi det var aabenbar det uhyre Forlangende, at jeg skulde selv forraade 28min Tro og mit Saligheds Haab i mine umyndige Børn, hvad Man ikke engang forlanger af *Jøder i Tyrkiet*. Nu, det forlanger vist nok heller Ingen af *mig*, som ovenikøbet boer hvor Sogne-Baadet for saavidt er løst, men var jeg en *Bonde*, da kunde det let skee under nærværende Omstændigheder, at min Sogne-Præst forlangde det af mig, uden at der hardtad var nogen Redning, og jeg er derfor ganske vis paa, at naar vor *Faderlige Regiering* blot et eneste Øieblik betænker, paa hvilken Pine-Bænk *Sogne-Baadet* nuomstunder tit maa spænde *Fader- og Moder-Hjertet*, hvor Fæderne-Troen er levende, da kommer det Baand til at briste, om saa end de Fyenske Præster vilde protestere endnu stærkere mod Sogne-Baadets end de Jydske Herremænd mod Stavns-Baadets Løsning. Jeg er derfor ogsaa vis paa, at dette Baand vilde været løst for længe siden, naar det ikke i Henseende til *Confirmationen* altid havde været *Hoved-Staden fremmed*, og derfor i sin egenlige Beskaffenhed undgaaet Regierings Opmærksomhed.

Jeg har nu viist, at naar Regieringen ikke kan og vil nøde *alle Præster* i Stats-Kirken baade til at følge den *gamle Alter-Bog* ved *Naade-Midlerne* og *undervise* Confirmanderne overensstemmende med *Daabs-Pagten*, da er *Sogne-Baadets Løsning* det eneste Middel, hvorved vi, som holde ved *Fæderne-Troen*, kan have *virkelig* Religjons- og Samvittigheds-Frihed i Stats-Kirken, og det er mig naturligviis Hoved-29Sagen, da det angaaer vor Saligheds-Sag, saa jeg kunde rolig overlade det til Regieringens modne Overlæg, paa *hvilken* Maade, den vilde handhæve *Fæderne-Troen* i sin velerhvervede og af Grund-Loven hjemlede Ret til at bestaae og forplante sig i Landet; men det vilde hverken være ærligt eller fædernelandskiærligt af mig at fortie de vægtige Grunde, der gjør det raadeligt, ingenlunde at indskrænke men heller stadfæste og udvide *Præsternes Frihed*, som ved Sogne-Baadets Løsning taber sit eneste skadelige Paahæng og vinder en Gavnighed, de fjerneste Tider vil klarest aabenbare.

Hvem der gennem en Række af Aar utrættelig og med sin hele Sjæl har arbejdet til et ædelt Maal, der tidlig indtog og begeistrede ham, han føler bedst, hvor sønderknusende det vilde være, omsider at maatte opgive sine Bestræbelser og selv, saavidt mueligt, tilintetgjøre Frugterne deraf. Derfor sympathisere vi alle med *Keiser Joseph* den *Anden* i hans dybe Græmmelse, om vi end ere meget uenige med ham saavel om den Oplysning og det Folke-Helds Værd, han stræbte at fremme, som om de Midlers Godhed, af hvilke han betjende sig, og staaende i Aanden for den Efter-Slægts Dom-Stol, jeg maatte hade mig selv for at ringeagte, spørger jeg dristig: *hvad* var dog *Josephs* Bestræbelser mod *Frederik* den *Sjettes* for ægte Borgerlig *Frihed* og *Ligelighed*, for almindelig *Folke-Oplysning* og for *Videnskabeligheds* Fremme i alle mulige Retninger. Om jeg derfor end ikke havde de stærkeste Privat-Grunde til at ønske Majestæten al 30den Glæde det kan gjøre en Konge "med Graahaars-Krone" selv at høste Første-Grøden af sin Vaar-Sæd, maatte jeg dog kun med dyb Vemod tænke mig Muligheden af, at den ædle Konge-Haand selv skulde bidrage til at forstyrre sit berømte Værk, og nødte Omstændighederne mig selv til at bede derom og udvikle Nødvendigheden deraf, da maatte jeg ret føle mig født under en ulykkelig Stjerne. Skulde derfor det blive Enden paa den Kirkelige Giæring og Spænding hos os, som ingen menneskelig Magt eller Klogskab kunde forebygge, da den aabenbar er grundet i Menneske-Naturens og den Historiske Udviklings uforanderlige Love, skulde det blive Enden paa den Giæring og Spænding, det var ikke mit Valg men min uundgaaelige Lodd at fremme og forøge, enten at *Fæderne-Troens* ivrige Tilhængere, adskilte fra Stats-Kirken, tabde næsten hele deres borgerlige og videnskabelige Indflydelse, eller at det *Syttende Aarhundrede* skulde gaae igien i det *Nittende*, med alle de Baand paa Aandens Redskaber, som alt da var Tøir og vilde nu være Lænker; skulde det blive Enden, da kunde jeg ikke rettere skjønne, end at *Dannemarks* berømte *Lykke-Stjerne* var dalet, for aldrig mere at stige; thi alle Sø-Mærker paa Tidens Strøm maatte skuffe, om ikke i begge Tilfælde *Aanden* blandt os havde endt sin Bane, uden at naae sit Maal!

Derfor skal jeg altid betragte det som en Indskydelse af *Dannemarks gode Genius*, den milde Lys-Tanke, der opstod i min Sjæl, at *Sogne-Baadets Løsning*, medens det paa den ene Side sætter *Fæderne-Troen* i Sikkerhed for borgerlig Ulæmpe, paa den anden Side hæver alle Betæneligheder ved at gjøre den dogmatiske og liturgiske Frihed lovmæssig, som vor Regiering gennem et halvt Aarhundrede har begunstiget, og som da sikkert ikke mindre hos Præsterne af *Fæderne-Troen* end hos de Andre, vil bære velsignede Frugter for Sædeligheden, for Folke-Dannelsen, og for al Videnskabelighed.

Forhen, naar jeg i Tankerne stræbde at forene *Fæderne-Troens Borgerlige* Fred med almindelig Samvittigheds-Frihed og en stadig fremskridende Oplysning, og det var en Opgave, der gennem en Række af Aar sysselsatte mig saa meget som vist Faa af mine Samtidige; da var den *Engelske* Stilling, med *Fæderne-Troen* enevældig i Stats-Kirken og fuld Religjons-Frihed derudenfor, det Bedste jeg vidste af at sige; men den døde Stil-Stand i Stats-Kirken og den vilde Uorden derudenfor, med hele Misforholdet mellem Religion, Literatur og Videnskabelighed, var mig dog immer i Veien, og lod sig ei saaledes udlede blot af den Engelske Eiendommelighed, at Man jo allevegne maatte befrygte noget Lignende. Først da jeg saae, at *Fæderne-Troen* ligesaa godt kunde sikkres ved *Sogne-Baadets Løsning*, som ved Dissenternes Udgang,

vandt jeg Rolighed til at sammenligne vor Stats-Kirke, som den for Øieblikket er, med den Engelske, og opdagede da snart, at Hoved-Grunden til Englands aandelige Krisis, hvori baade Stats-Kirke og Høi-Skole trues med Undergang, maa søges, vist nok *ikke i Religjons-Friheden*, der øiensynlig har forsinket og endnu 32formilder den, men i den *uordenlige* Maade, hvorpaa Friheden er opkommet, og den *Forstening* en Stats-Kirke, der skal holde sig i *Modsætning* til allehaande Secter, umuelig kan undgaae, saa det Chaotiske i vor Stats-Kirke vilde netop være et uberegneligt Fortrin, naar kun ikke Folkets Samvittigheds-Frihed druknede i Præsternes, saa hver *Sogne-Præst* blev en *lille Pave*, og Menighederne, der dog umuelig kunde skifte Tro saa tit som Præst, blev enten aldeles ligegyldige eller et Rov for alskens Sværmeri. *Løses* derfor blot *Sogne-Baandet*, da vil Præsternes fri Stilling gjøre, at baade blive alle Folkets religiøse Anskuelse repræsenterede i Stats-Kirken, og træde i Vexel-Virkning under de allergunstigste Omstændigheder, da den eensartede videnskabelige Dannelse hos Præsterne, og Disses lige afhængige og lovmæssige Forhold til Regieringen og Folket, vil, saavidt mueligt i denne Verden, forebygge, altsaa i høieste Grad formindske de farlige Følger af den religiøse Modsætning, der i *Forstands Tiden* umuelig kan forsvinde, uden i en Ligegyldighed for det Himmelske, der ligesaavel er Statens som Kirkens Pestilens.

En *fri Stats-Kirke* med en *fri Menighed*, det er da, hvad jeg inderlig ønsker mit Fæderne-Land, ja, hvad jeg er vis paa, vil mægtig bidrage til, paa den ene Side at bevare det for de voldsomme Rystelser, der true Christenheden, og paa den Anden at fremme en høi og vidtudstrakt, men rolig, historisk fremskridende Oplysning og Videnskabelighed, saa *Europa* skal nødes til at be33kiende, der er dog noget "ægte Dansk" som fortjener Alles Bifald og maa misundes, hvor det ei kan efterlignes! Meget mueligt, at en saadan Stats-Kirke kun kan trives i Danmark, hvorfra der neppe engang ved Christendommens Indførelse høres Vaaben-Gny, og *opstaae* kunde den sikkert ikke andensteds paa Jorden, saa, naar ved Sogne-Baandets Løsning Krandsen er sat paa denne ny Bygning: *Glitner-Borgen*, hvor *Forsete* bygger og "jævner alle Trætter"; da maae vi, og de sildigste Slægter med os, beundre og taknemmelig tilbede det kiærlige Forsyn, der, som en kvindelig Norne, Skæbne-Dronningen, skiænkede Danmark Konger efter Folkets Hjerte, og i det store Øieblik, da Folke-Aanden svævede mellem Liv og Død, en *Jubel-Drot*, saa fredegod, at selv de haardeste Kæmper, som havde hvilet under Danmarks Hjerte, ei kunde see Ham i Øiet, uden at de svungne Sværd foer i Balgen, medens Han med "Retten Sværd", som giver Alle Nok, overhuggede den Knude, der aldrig havde forbundet *Hjerter*, men spændte nu modsatte Aander i Bælte til Lande-Sorg og fælles Undergang!